

Verschenen literatuur

AUTEURSCOLLECTIEF 1984: Ontdekt Verleden.
Uitgegeven door de Archeologische Werkgroep
Oss. 75 pag., veel afbeeldingen.

Deze publicatie bevat acht artikelen op archeologisch gebied. Daarvan kan het artikel van ons lid Anton Verhagen, getiteld "De kampen van *Homo pre sapiens* in Empel en Maren-Kessel ", voor de leden van de W.P.Z. van groot belang zijn als het gaat om bewerkte beenderen uit het ijstijdvak. Genoemd artikel beslaat de pag. 8 tem. 21 en bevat 12 fraaie foto's.

De gehele uitgave is verkrijgbaar door storting van f 13,- bij de Rabo-bank in Heesch (rek.nr. 12 00 02 760) tgv. de Penningmeester van de Heemkundekring Maasland, ovv. "Ontdekt Verleden". Het gironummer van de bank is 11 25 016 (met vermelding van het rek.nr. 12 00 02 760 onder 'mededelingen'!)

GERMONPRE, M. 1984: The mammoths (*Mammuthus primigenius*) of Hofstade (Brabant, Belgium)
In: Bull. Belg. Ver.voor Geol. 93 (3), 255-257.

Enkele gegevens van de mammoetkiezen van Hofstade, waarbij ingegaan wordt op het verschil tussen *M. primigenius* en *M. armeniacus*.

HOOIJER, D.A. 1984: *Mammuthus meridionalis* (Nesti) and *M. armeniacus* (Falconer) from the North Sea. Proc.Kon. Ned. Akad. v. Wetensch.B 87 (3), 335-359.

In dit artikel worden in hoofdzaak de olifanten van de Noordzeebodem aan de hand van hun gebitselementen beschreven.

- 1) *Mammuthus meridionalis*. Hiervan worden 2 complete exemplaren en 15 goede fragmenten beschreven van 3 tot 1 miljoen jaar oud.
- 2) *Mammuthus armeniacus*. Uit de collectie Johan Mulder wordt 1 exemplaar (fragment) beschreven. Deze soort olifant wordt met deze vondst voor het eerst van de Noordzeebodem bekend. Hij vult de leemte tussen het oude en het jonge Pleistoceen op. De ouderdom is 1 tot 0,2 miljoen jaar.
- 3) *Mammuthus primigenius* is minder dan 0,2 miljoen jaar oud. Van deze soort beschrijft de auteur een exemplaar om te illustreren hoe de jongpleistocene mammoet ten onrechte aangezien kan worden voor *M. meridionalis* doordat de lamellen van de molaren divergeren.

Aan het slot wordt een metatarsale van de muskusos *Ovibos moschatus* van de Noordzeebodem beschreven, een tijdgenoot van zowel *M. armeniacus* en van *M. primigenius*.

Al met al een zeer bruikbaar artikel voor hen die zich met het verzamelen van zoogdierresten uit de Noordzee bezighouden.

VERBRAECK, A. (red.) 1984: Geologische Kaart van Nederland 1:50.000. Bladen Tiel West (39 W) en Tiel Oost (39 O) met toelichting. Rijks Geologische Dienst, Haarlem.

Deze beide kaartbladen worden gecombineerd uitgegeven. Naast de beide hoofdkaarten zijn er een zevental profielkaarten en 4 bijkaarten (zanddieptekaarten en ouderdom holocene stroomgordels). Het geheel wordt vergezeld van een uitgebreide toelichting (334 pag.). Het is de moeite waard voor hen die in het gebied van kaartblad 39 werken, maar ook voor anderen. Voor het eerst wordt hier de onderverdeling van de voor ons zo belangrijke Formatie van Kreftenheye in Kreftenheye I tem VI gepubliceerd. Te bestellen bij de R.G.D.

SONDAAR, P.Y. 1984: Faunal evolution and the mammalian biostratigraphy of Java. Our. Forsch. Inst. Senckenberg 69, 219-235.

In dit artikel worden nieuwe ideeën over de fauna-opeenvolging van Java gegeven. De fauna's worden onder meer gezien in relatie tot de geografie en het klimaat. Zo worden eilandfauna's en continentale fauna's onderscheiden. De interpretatie geeft een indicatie van het moment dat de mens Java bereikte. Tevens wordt er iets gezegd over de systematiek van de Javaanse olifanten, die volgens de auteur gereviseerd dient te worden.

Dick Mol

Gerard Willemsen